

V. C.
4311

4.

11

L. 38, 25.

V c
4311

FERDINANDI II.
ROMANORUM IMPERATORIS
AUGUSTISSIMI

MOTIVA
SERIA,

&

EMOLVMENTA
PUBLICA,

Initæ pacis cum Serenissimo Duce Saxonie Principe Electore, prout ea ex mandato Cæsareo transmissa sunt ad virum quendam magnæ Authoritatis.

Anno M. DC. XXXV.

DE pace cum Electore Saxoniae tandem bene-
volente Deo conclusa ex proximis nostris secunda hujus da-
tis intellexeris, Interim non modo de publicatione ejusdem
pacis die tertia Maji Pragae peracta certiores facti sumus, sed & tabu-
lae ipsae conventionis utrimque a Commissariis signatae, ad nos alla-
tae sunt, de qua re hic publice permulcationem fieri curavimus, si-
gnificamusque eadem per adjuncta suae Sanctitati.

Ad pacem igitur quod attinet, jam ante facile praevidemus,
quos illa sermones hominibus sit datura. Erunt malevoli, & im-
periti rerum, quibus ea displiceat, non deerunt, qui per eam Reli-
gioni incommodatum, aut certe minus quam pro voto suo com-
modatum, sint putaturi: quorum primis difficile est unquam satis-
facere, secundis ignoscimus; tertios & quartos, Tabulae ipsae pacis,
ubi illae in publicum edentur, ab hac opinione liberabunt, quos
proinde requisitos velimus, ut tanti sper de tota hac re judicium su-
um suspendant, ac interim ita firmiter de nobis aestiment, eam nos
semper curam Religionis habuisse, quam & officium Summi nostri
Imperatorii muneris exigit, zelusque & affectus Domus nostrae na-
tivus fert, tum temporum quoque & rerum ratio voluit, nec magis
ulli, quam nobis dolori esse, si aliqua nostra culpa, illa vel minimum
detrimenti pateretur. Hanc opinionem ubi firmam de nobis ha-
buerint, illud facile intelligent, quicquid id esse possit, quod ipsi Re-
ligioni amplius commodatum vellent, id illi non ab alio, quam ur-
gentissimae necessitatis vi, ademptum fuisse: Quae quidem necessi-
tas qualis quantaque fuerit, non immerito veremur, ut quisque ple-
ne percipiat, aut exprimi sibi patiatur, nisi qui vel spectaculo praesens,
vel pars malorum fuit, quibus universam hanc tam nobilem
Germaniae Provinciam, continuum gravissimumque septendecim
annorum bellum plus quam miserandum in modum afflixit, ac fun-
ditus fere evertit.

At si quis tamen vel in genere sibi objiceret, quod bellum com-
muniter calamitates comitari soleant, ac tum perpenderet in hoc
bello quos stimulos ad contentionem Religio tam altè hominum
animis infixæ vel ejus opinio utrimque addere potuerit, quanquam
hinc sacrorum prophanorumque omnium permixtionem conse-
qui necesse fuerit, ubi quod his sacrum, illis execrabile & è contra
videri oportuit, in quo æquè utraque pars sibi non magis de his bo-
nis ac vitæ fragili, quam salute ipsa æterna decertandum, adeoque o-
mnia pro eo toleranda putavit, id assequi aliquatenus poterit, quæ
ad bellum diutius in his regionibus continuandum media re iqua
esse potuerint.

Idem deindè si ferio consideraverit, quæ discrimina inter hæc
universa subinde Religio, fortuna vices suas variante, subierit, &
quanto tempore Catholicorum provinciæ in Acatholicorum ma-
nibus hæserint, quæ quidem omnes nunc recuperatæ sint, quam au-
tem parum auxilii ab iis nobis suppeditatum sit, qui in hac causa pri-
mas tenere debuissent, tum è contra, quæ etiamnum sint adversæ
partis vires, quibusve et non Acatholicorum modò, sed etiam Ca-
tholicorum (prò dolor) subsidiis nitantur, ac demum in pericula
æterna circumspexerint, quæ ab invecis undique hostibus, & quam
maxime hosti vicino perpetuo non nostræ tantum, sed universæ
Christiani nominis Reipublicæ timenda fuerint, & adhuc sint, at-
tenta illa potentia, totque stimulis, quos non modo illi Acatholici,
sed Catholicorum etiam non nemo (quod horrendum est dictu) ad
nos invadendos continuo per Legatos subdere non cessarunt, nec
etiamnum cessant, mirabitur fortasse, non quod pacem tandem ali-
quando acceptandam duxerimus, sed quod in ea pertractanda lentè
procefferimus.

Quod tamen non eo intellectu velimus, quasi necessitas eam
apud nos vim unquam haberit, nec habitura sit, ut eam pacem un-
quam suscepturi simus, aut susceperimus, quæ vel minus è Rep. sit,
vel dignitati ejusdem, vel nostræ adversari possit, quin potius con-
tra à non iniquis rerum arbitris, ac imprimis ad Religionem quod at-
tinet,

finet, ita iudicatum iri confidimus, per hanc pacem, illi non detre-
ctatum, sed additum & lucrificatum esse, de quo quidem Tabula i-
psa, ut diximus, prope diem luculentius testabuntur. At ut vel obi-
ter hos etiam consolemur, quibus tam cordi est Religio, breviter
saltem illud, quod commodatum illi censemus, hic subiiciendum
duximus.

Ac in primis, si nihil aliud esset, quam quod per illam omnes E-
lectores & Principes S. Romani Imperii tam Sæculares quam Eccle-
siastici, cæteri que Status Catholici suis ditionibus postliminio resti-
tuuntur, atque in iisdem Ditionibus Religio Catholica asservatur,
tot millia animarum vel præsentissimo æternæ perditionis periculo
liberantur, haud parum eare ut credimus Religioni commodatum
fore.

Sed proximum huic est, quod per eandem in manus nostras
Archiepiscopatus Bremensis unâ cum amplissimis aliquot Episco-
patibus, Halberstadiensi, Mindensi, Verdensi, & Osnabrugensi per-
veniant: Præscriptio centenaria Confessionis Augustanæ inter-
rumpitur: Similiter præscriptio bonorum Ecclesiasticorum imme-
diatè Imperio Subditorum, quæ ante Transactionem Passaviensem
erepta fuere, impeditur, iisdem Catholicis ubivis in quibuscunque
Ecclesiis tam Cathedralibus quam aliis, etiam iis, quarum penes
A catholicos manet possessio, nunc & imposterum Menses Papales,
Præces, Canonicatus, Præbendæ, Beneficia stabiliuntur: In mona-
steriis & domibus suis Religiosis Postulationes & Electiones ser-
vantur, non obstantibus A catholicorum Statutis quibuscunque
etiam iuratis, quibus Catholici ab his arcentur.

Quantivis de in pretii est, quod in Collegio Electorali nobis ac
parti Catholicæ stabilitur & confirmatur unius voti accessio: tum
etiam ipsæ Ditiones Palatino ademptæ, vel iura ad easdem compe-
tentia Catholicis reservantur.

Item quod in universum in causis Religionis Jurisdictioni no-
stræ ac Consilii nostri Imperialis aulici irrefragabile adjicitur robur:
res super actis utrimque submissis hæcenus iudicatæ, & imposterum

judicandæ obtinentur. Lis Principibus ac Statibus Catholicis de libera potestate reformandæ Religionis in suis ditionibus hætenus mota tollitur.

Similiter in causa spoli, quoad bona Ecclesiastica, Jurisdictio nostra, hætenus semper impugnata, extra dubium ponitur, quod spatio 40. annorum in pactis expresso durante obtinet absoluta, & postea in casu paritatis votorum consilii constituendi eandem vim retinet.

Excluditur deinde per hanc conventionem à Pace religiosa Imperii, si non expresse, saltem tacitè, de expresso tamen consensu & approbatione partis alterius hominum, quicquid Calvinismo adhæret, sectæ tam turbulentæ ac perniciosæ, restricto Protestantium nomine ad solius Confessionis Augustanæ Sectatores, contra reiteratas callidissimas instantias plerorumque Protestantium apud Electorem Saxoniam.

Civitas ipsa Augustana sic reformatur, ut Episcopo Catholico omnia templa restituantur, & unius Lutheranis tantum loci ad ædificandum, ac unius tantum vel duorum Prædicantium permittitur facultas.

Demum & Lotharingia tam nobilis & intemerata hætenus ab omni hæresi provincia à periculo ejusdem hauriendæ præservatur, vel potius ex faucibus ipsis ejus inhiantis eripitur, & tantum quidem in Imperio Religionis acquisitum boni.

At in regno nostro hæreditario Bohemiam cæterisque Domus nostræ hæreditariis Provinciis hoc obtentum, quod nescimus, an solum per se non indignum hujus pacis pretium sit æstimandum, nimirum quod in iisdem Religio nostra Catholica, prout ea nuper à nobis restituta est, in perpetuum stabilitur, contra quam plerique Protestantium, nec non & Rex Christianissimus omni ope sibi adnitendum putarant.

Nolumus hic commemorare alia haud minoris facienda emolumenta, quæ in commodum cedunt non Germaniam tantum, sed totius Christiani orbis, ac vicinarum regionum, maxime ut sunt
correctio

correctio morum, disciplinae ac politicae restauratio, liber metcimo-
niorum usus.

Nec omittendum sane, quod hac pace contra A catholicorum
vim non Germania tantum, sed & vicina regna & Provinciae, nec
non & Italia ac ipsamet sacra Sedes Apostolica, cui per hos annos
exitium minitari non semel audita conservantur. Erit quoque per
hanc eandem pacem, ut & Serenissimo Nepoti nostro Regi Catho-
lico in Belgio heresis debellandae facilius sit potestas & copia.

Postremum quod primo loco ponendum erat, quod per hanc
pacem totius Germaniae vires denuo conjungantur ad resistendum
validius, si vel in Hungaria, vel in Polonia ingruat periculum, inimi-
co universae Religionis Christianae ut infensissimo, ita periculosissi-
mo Turcae. Quanti facienda sit haec res, is facilius estimabit, qui se-
cum reputaverit, quod si hostis pro ingenio suo, hoc tempore spe-
ctata occasione, defessas nostras & Germaniae vires voluisset aggre-
di, fortasse non alias tam opportunam totius Europae subjugandae
commoditatem nancisci potuisset. Quo dignoscitur hujus con-
ventionis utilitatem ad totam Christianam Remp. eque fere perti-
nere, eodem spectato, quod speramus eandem hanc conventio-
nem portam fore ad introducendam pacem universam inter cete-
ros quoque Reges & Principes universi orbis Christiani, maxime
Catholici, ad plenum ac diuturnum non quietis modo & tranquilli-
tatis sed & sanctitatis fructum, quo libenter omne studium nostrum
convertemus.

Atque haec fere sunt emolumenta, ex quibus Religiosi ea pau-
cissimis quibusdam incommodis, quae nec perpetua sunt, nec effugi
potuerunt, opponatur, se non diminutam, sed auctam existimare
poterit. Ac si quis tamen doleat, non amplius illi commodatum
fuisse, hunc nos minimè reprehendendum censemus, quin potius
hortamur, ut dolorem suum in illum expromat, qui impedimento
fuit. Tanget ea res non nos, sed Regem Christianissimum, qui cum
inter ceteros Ecclesiae filios sibi primas appetat, nihil tamen est veri-
tus non modo jam cum ab initio A catholicorum vires contra nos
& unio-

AK 2c 4311

& unionem foederis Catholici irritare in Imperio, in eorum auxi-
lium Regem externum Suecum vocare & promovere, cum eodem
foedus inire, utrorumque potentiam fovere & firmare, per semet
Ditiones nostras & Imperii nulla data causa, contra fidem datam, in-
vadere ausus est, sed conati etiam ipsemet Catholicos a nobis avul-
sos contra nos concitare, tum etiam quando post Nordlingensem
Victoriam & generale trophæum pleraque ad receptionem feli-
cemque exitum prona nobis erant, justos exercitus nobis oppone-
re, è Civitatibus & locis, quæ iterum in nostram & Catholicorum
potentiam venerant, militem nostrum expellere, & Acatholicum
introducere. Demum cum alias sepe progressus nostros & Reli-
gionis impedire, tum in articulo & puncto ipso concludendæ pacis
hoc Electori Saxonie promittere non dubitavit. Quod si modi-
cum temporis tantum sustineret, ipse effecturus esset, non modo ut
longe quam nunc, quoad omnia, opimioribus conditionibus poti-
retur, veram etiam ut in Regnum Bohemie & Provincias nostras
Lutherana Secta cum omnibus restitueretur.

Ex his prout loco, tempori & personis convenire videbitur
iis, qui circa hanc Pacem aliquid moverent, respondere poteris,
quæ omnia prudentiæ, tuæque erga nos fidei commissa volumus, at-
que hoc faciendo, benignam nostram voluntatem exe-

quæris, cui de cætero gratia nostra Cæsarea
firma manet. Data Badene o.

Stavo Julii 1635.

76

Ar si quis tam
muniter calami
bello quos stim
animis infixave
hinc sacrorum
qui necesse fueri
videri oportuit,
nis ac vitâ fragili
omnia pro eo tol
ad bellum diuti
esse potuerint.

Idem de in
miverfa subinde
quanto tempore
nibus hæferint, q
temporum auxili
mas tenere debu
partis vires, quib
tholicorum (præ
æterna circumsp
maxime hosti vi
Christiani nomi
tenta illa potenti
sed Catholicorum
nos invadendos
etiamnum cessan
quando accepta
procefferimus.

Quod tam
apud nos vim un
quam suscepturi
vel dignitati ejusc
tra â non iniquis r

od bellum com
penderet in hoc
n altè hominum
erit, quanquam
xtionem conse
abile & è contra
magis de his bo
um, adeoque o
as poterit, quæ
media re iqua

mina inter hæc
te, subierit, &
holicorum ma
e sint, quam au
in hac causa pri
um sint adversæ
sed etiam Ca
um in pericula
stibus, & quam
sed universas
adhuc sint, at
illi A catholici,
um est dictu) ad
cessarunt, nec
em tandem ali
tractanda lentè

necessitas eam
eam pacem un
inus è Rep. sit,
in potius con
onem quod at
tinet,

